डा॥ ಕೆಳದಿ ವೆಂಕಟೇಶ್

ಮದಕರಿನಾಯಕನ ಕಾಲದ 'ಆಯಗಾರರ ನಿರ್ಣಯ ಗ್ರಂಥ'

ಚಿತ್ರದುರ್ಗದಲ್ಲೆ ಆಳಿದ ಮದಕರಿನಾಯಕನ ಕಾಲದ 'ಅಯಗಾರರ ನಿರ್ಣಯ ಗ್ರಂಥ' ಎಂಬ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಖಲೆಯೊಂದನ್ನು ಪುಣೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಡಾ। ಚಿಟ್ನೀಸ್‌ರವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಡಾ।ಹೆಚ್.ಟಿ.ದೇಶಪಾಂಡೆಯವರು ತಮ್ಮ 'ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಸ್ಟೇಟ್'[1] ಎಂಬ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಸಾದರಪಡಿಸಿದ್ದು ಈ ಕೃತಿಯು ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ವಿನೂತನ ಬೆಳಕನ್ನು ಚೆಲ್ಲಲು ಆಕರ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ನನ್ನ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದ ಡಾ॥ ಚಿಟ್ನೀಸ್ ಹಾಗೂ ಡಾ। ದೇಶಪಾಂಡೆರವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಸಲ್ಲಿಸುವೆನು.

ಆರಂಭದಿಂದ 13 ಪತ್ರದವರೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕೃತಿಯು ಹಳ್ಳಿಗಳ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಗೆ ಆಗಿನ ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳು ನೀಡಿದ ಪ್ರಮುಖ ವಿವರಣೆಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ.1594 ರಿಂದ 1762ರವರೆಗಿನ ಗ್ರಾಮಾಡಳಿತದ ದಾಖಲೆಗಳು, ಮತ್ತು ತಿಮ್ಮಪ್ಪನೇ ಹೇಳಿ ಬರೆಸಿದ ಸಂಗತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಕೊಟ್ಟ ಗ್ರಾಮಗಳು, ಹಿರಿಯ ಭರಮಪ್ಪ ನಾಯಕನ ಪಟ್ಟದ ಕಾಲ, ಗುಂಟನೂರ ಮಲ್ಲಪ್ಪನಿಗೆ ಪ್ರಧಾನಿತನ ಬಂದ ಬಗ್ಗೆ ಹಳೇಪೈಕದ ರಾಮನು ರಥೋತ್ಸವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಬಂದಿದ್ದನ್ನು ಭರ್ಮಪ್ಪ ನಾಯಕನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲೆ ತೀರ್ಮಾನವಾದ ಸಂಗತಿ, 1594 ರಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಧಾನ ಅಪ್ಪರಸಯ್ಯನ ಸಂಗತಿಗಳು, ನಿಡಗಲ್ಲು ದೊರೆ ಮುಮ್ಮಡಿ ವೀರತಿಮ್ಮಣ್ಣನಾಯಕರು, ದೊಡ್ಡೇರಿ ಪಟಪಿಬೊಮ್ಮನ ಕುಂಟೆ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಅಗ್ರಹಾರ ಪೂರ್ವಕ ಬಲ್ಸಿಕೊಟ್ಟ ನಿರೂಪಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಿದಾಗ ಸಮಕಾಲೀನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಹೋಲಿಕೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ[2] ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಕಾಲದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಆಡಳಿತ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಅಮೂಲ್ಯ ಆಕರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿವೆ.

ಲೇಖನ ವಿಸ್ತಾರಭಯದಿಂದ ಕೇವಲ ಮುಖ್ಯ ಉಲ್ಲೇಖಗಳನ್ನು ನೀಡಿ, ಅಯಗಾರರ ನಿರ್ಣಯ ಗ್ರಂಥದ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಸಂಗತಿಯೊಂದು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ 3000 ಮಠದಲ್ಲಿರುವ ಚಿತ್ರಶೇಖರನ ಕಥೆ 130ನೇ ಓಲೆಗರಿ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೃತಿಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕಾಂಶಗಳು: ಆಯಗಾರರ ನಿರ್ಣಯ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿರುವ ಹಲವು ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಲೇಖನ ವಿಸ್ತಾರದ ಭಯದಿಂದ ಅದನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

1. ಚಿನ್ಮೂಲಗಿರಿದುರ್ಗದ ಆಯಗಾರ ವಿವರ, ವಿವರ ಜನ 12ಕ್ಕೆ ನಿಜ ಆಯಗಾರರು. 2. ಜೋಯಿಸ. 3. ಮಠದೈಯ್ಯ. 4. ಅಕ್ಕಸಾಲೆ. 5. ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ತಳವಾರಿಕೆ 6. ಪೂಜಾರಿಕೆ.[3]

7. ಶಾ.ಶ.1627ನೇ ಬಹುಧಾನ್ಯ ಸಂವತ್ಸರದ ಚೈತ್ರ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಭರಮಪ್ಪನಾಯಕರ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಯೇಕನಾತಮ್ಮನ ಪಾದದ ಗುಡಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಕೆಳಗಣಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ರಥೋತ್ಸವದ ಬಂಡಿ, ಸಿಹಿ ಮಾಡಿಸುವಾಗ್ಗೆ ಹಳೇಪೈಕದ ರಾಮಗುಪ್ಪಡಿಗನು ಕೊಂಡಿ(?) ಪೂರ್ವತ್ರವಾಗಿ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಬಂದದ್ದರಿಂದಾ ರಾಜೇಶ್ರೀಗಳ ಮುಂದೆ ನಿರ್ಣಯವಾಗಿ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿಸಿದ್ದು ವಿವರಾ.

8 (ಎ) ಚಿನ್ಮೂಲಗಿರಿ ದುರ್ಗದ ಪ್ರಧಾನಿ ಅಪಸ್ತಂಬ ಸೂತ್ರದ ಕಾಶ್ಯಪಗೋತ್ರದ ಪರಶುರಾಮಪ್ಪ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಜೋಯಿಸರ ಮಗ ಪರಶುರಾಮಪ್ಪನ ಶ್ಯಾನುಭಾಗತನದ ಸ್ವಾಸ್ತಿಗಳು (ಕ್ರಿ.ಶ.1655ನೇ ಪ್ರಮಾಧೀಚ ಸಂವತ್ಸರದ ಮಾಗ ಬಹುಳ 10ರಲ್ಲಿ)

(ಬಿ) ಮತ್ತಿ ತಿಮ್ಮಣ್ಣಾಯ್ಕರು ಕೊಟ್ಟ ಗ್ರಾಮಗಳು[4]

9. ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಶಾನುಭಾಗ ಕಾಮರಸಯ್ಯನ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಸ್ಥಳಾ.[5]

10. ಭೀಮಣ್ಣನ ಸ್ವಾಸ್ತಿ ನಿರ್ಣಯ (ಶಾ.ಶ.1680) ನೇ ಕಾಳಯುಕ್ತಿ ನಾಮ ಸಂವತ್ಸರದ ಕಾರ್ತಿಕ ಶುದ್ಧ. 11)[5]

11. (ಎ) ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಪ್ರಧಾನ ತಿಪ್ಪರಸಯ್ಯನ ರಾಮಪ್ಪನ ಸ್ಥಲ ಗ್ರಾಮಗಳು (ಸಾಮುಂದ್ರಾ) ಭರ ಮಸಾಗರದದ ಸ್ಥಳದ ಗ್ರಾಮಗಳ ವಿವರಾ.

(ಬಿ) ಈತನ ದೌಹಿತ್ರನಾದ ಹಳಿಯೂರ ಮಲ್ಲ ಪ್ಪನ ಮಗ ತಿಮ್ಮಣ್ಣಗೆ ಧಾರಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ 1771ನೇ ಸೌಮ್ಯ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ದಾನಪತ್ರ ಬರೆಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಗ್ರಾಮಗಳು....ಗೌಡಿಕೆ ಸಹಾ ವುಭಯತ್ರ ಮನೆ ತನದವರುಸಹ ಸಮನಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂಬುದಾಗಿ 1771ನೇ ಸೌಮ್ಯ ಸಂವತ್ಸರ ದಲ್ಲಿ ಬರೆಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ.

12. ಹಿರೆಮಲ್ಲನ ಹೊಳೆ ಸಕ್ರಪ್ಪನು ತೀರಿಹೋದ ಮೇಲೆ ರಾಯದುರ್ಗದ ಸೀಮೆಯಿಂದಾ ಇವರ ವಕ್ಕಲು ಹನುಮಂತ ಯೆಂಬಾತನು ಜಕ್ಕಮಲ್ಲನ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಸಕ್ರಪ್ಪನ ಮಗ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಕೇಳಿ ಕೊಂಡು ಶ್ಯಾನುಭಾಗತನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಗ್ರಾಮ ಗಳೂ.....

13. (ಎ) ಭರಮಣ್ಣನಾಯಕನ ದಿವಸಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಗ್ರಾಮಗಳು, ವಾತಿರಾಮಣ್ಣನ ಸ್ಥಳ, ಭಾರದ್ವಾಜ ಗೋತ್ರದ ಪುಟ್ಟಯ್ಯನ ಸ್ಥಳ, ಗೊಡಚಿ ಹಾಳುಪಟಡಿ ಕಾಶ್ಯಪಗೋತ್ರದ ತಾಳ್ಯದ ಶಾನುಭೋಗ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಸ್ಥಳ ಪಟ್ಟಡಿಕೆ, ಗ್ರಾಮ 18 ತಾಳ್ಯದ ಪಟ್ಟಡಿಕೆ, ಹೊರಿಕೆರೆದೇವರ ಪುರದ ಪಟಡಿ, ಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮ 32, ಬಾದರಾಯಣಗೋತ್ರದ ರಘುಪ್ಪಯ್ಯ ಹಳ್ಳಿ, ತಿಮ್ಮ ಪ್ಪನ ಸ್ಥಳ, ಹೊಳಲಕೆರೆ ಪಟಡಿ, ಶಾನುಭಾಗ ಸಂಕಪ್ಪ ಕರಿಯಪ್ಪನ ಸ್ಥಳ ಜಾನಕಲ್ಲು ದೇವಪುರ ಸಹಾ ಗ್ರಾಮ 30 – ಹಡದೆ ಶಾನುಭಾಗ ಪುಟ್ಟಣ್ಣನ ಸ್ಥಳ ಅಸಗೋಡು ಶಾನುಭಾಗ ಚನ್ನಪ್ಪನ ಸ್ಥಳ – ಪ್ರಥಮ ಶಾಖೆ.[6] ರಂಗಪ್ಪನ ಸ್ಥಳಾ – ಮಾಯಕೊಂಡ ಯೆಮಾ ಗನೂರು ಸಹಾ ಪಟಡಿ ಗ್ರಾಮ ಮಾಯಕೊಂಡ ಪಟಡಿ–27, ಯೆಮಿಗನೂರು ಪಟಡಿ-9.

(ಬಿ) ಯಾ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪರಶುರಾಂಪುರದ ನದಿದಂಡೆಗೆ ಸೇರಿದ್ದರಿಂದಾ ಆ ಗ್ರಾಮದ ಗವುಡ ಶಾನುಭಾಗರು ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಾ ಮಠವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ತರುವಾಯ ಈ ಚೆನ್ನಮ ಲ್ಲಪ್ಪಗೆ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯವಾಗಿ ಶಾನುಭಾಗತನ ನೋಡುವವರು ಗತಿಯಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದಾ ಮಾದಿಹಳ್ಳಿ ಲಕ್ಷ್ಮಪ್ಪನು ಕಣಿಕುಪ್ಪೆ ಯಲ್ಲೂ, ಕಂದಾಚಾರದ ಸಬ್‌ನೇಸಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿ ದ್ದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮಪ್ಪ ಈತನ ಮಗತಿಮ್ಮಣ್ಣಗೆ ಹೇಳಿದ್ದು ನನಗೆ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯಕಾಲ ನನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ದೇವರ ಹುಚ್ಚು ಆದ್ದರಿಂದಾ ಶಾನುಭಾಗನಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ನಮ್ಮವರು ಬಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆವು ಎಂದು ಕೇಳುವರಿಗೆ ನೀನು ಅನುಭವಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗು ಎಂದು ಯಿ ನಲವತ್ತಮೂರು ಗ್ರಾಮದ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ ವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಯಿ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಪ್ಪನು ಕುಟುಂಬ ಸಹಿ ತವಾಗಿ ಪರಶುರಾಂಪುರಕ್ಕೆ ಮಗನ ಬಳಿಗೆ ಹೋದನು. ಈ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನು ದೇವತಾ ಮಹತ್ತಿನಿಂದಾ ಕೆಲವು ದಿವಸಯಿದ್ದು ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥರಾದರು. ಇವರ ಮಹತ್ತು ತಿಳಿದು ಶಿವಭಕ್ತರೆಲ್ಲ ಕೂಡಿ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿದರು. ಇವರ ಹೆಂಡತಿ ಕೆಂಚಮ್ಮನು ಹರತಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಯಿದ್ದು ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥಳಾದ್ದರಿಂದ ಹರತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ಸಮಾಧಿಯಾಯಿತು. ಈತನ ಮಗ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪಯನು ದೇವರ ಆವೇಶದಿಂದಾ ಮಹತ್ತು ನಡಿಯುತ್ತಾ ಬಂತು, ಈತನು ಪ್ರಾಣಯಿದ್ದಾಗಲೇ ಸಮಾಧಿ ಮಾಡಿಸಿ ಅದ ರಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾದರು. ಇವರ ಮಗ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಪ್ಪ ದೇವ ರಿಗೆ (ದೇವತಾಪುರಂಸ್ತ?) ವುಂಟಾಗಿ ನಡಿಯುತ್ತಾ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ದೊರೆ ಮದಕರಿ ನಾಯಕರು ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಪ್ಪನ ವಾಸಕ್ಕೆ ಕಣು ಕುಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಮಠಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಅಮೃತಪಡಿ ನಂದಾದೀಪಕ್ಕೆ 1678ನೇ ಧಾತು ಸಂದಲ್ಲೆ ಕ್ರಿಷ್ಣಾಪುರದ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಅಗ್ರಹಾರಕ್ಕೆ ನಿರೂಪ ಬರೆಸಿಕೊಟ್ಟುಯಿದ್ದಾರೆ.[7]

(ಸಿ) ಈಚೆಗೆ ಇವರ ಮಹತ್ತು ಕೇಳಿ ನಿಡಗಲ್ಲು ದೊರೆಗಳು ಮುಮ್ಮಡಿ ವೀರ ತಿಮ್ಮಣ್ಣ ನಾಯಕರು ಕರೆಸಿ ಪರಶುರಾಂಪುರದಲ್ಲಿಟ್ಟ 1684ನೆ ಚಿತ್ರಭಾನು ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲು ದೊಡ್ಡೇರಿಪಟಡಿ ಬೊಮ್ಮನಕುಂಟೆ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಅಗ್ರಹಾರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿರೂಪ ಬರ್‍ಸಿಕೊಟ್ಟುಯಿಟ್ಟಿರು. ಕಣುಕುಪ್ಪೆಗೆ ದೊರೆಗಳು, ದೇವ ರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಮಠದಲ್ಲೆ ಸಮಾರಾಧನೆ ಮಾಡಿ ಸೇವೆ ನಡೆಸುತ್ತಾ ಬಂದರು.

14(12) ಈ ಶಾನುಭಾಗತನವನ್ನು ಚೆನ್ನಮಲ್ಲ ಪ್ಪನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಲ್ಲಿ ಈತಗೆ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯ ಎಂಬ ಮಗ ಹುಟ್ಟಿದ ತರುವಾಯ ಈ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಯ್ಯಗೆ 1517ನೆ ಜಯ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಪ್ರಧಾನ ಅಪ್ಪರಸಯ್ಯನವರ ಮಗಳು ಕೆಂಚವ್ವ ಎಂಬ

ಹೆಣ್ಣು ತಂದು ಲಗ್ನವಾಗಿ ಈ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯನು ತಮ್ಮ ಮನೆ ದೇವರು ತಿರುಪತಿ ವೆಂಕಟರಮಣದೇವರಿಗೆ ಕುಟುಂಬ ಸಹಿತವಾಗಿ ಯಾತ್ರೆ ಹೋದ್ದರಿಂದಾ ಈತನ ಭಕ್ತಿಗೆ ದೇವರು ಮೆಚ್ಚಿ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹೊತ್ತು ಮರದಲ್ಲಿ ತಾನೆ ನೀನಾಗಿರುತ್ತೆನೆ ಎಂದು ಮಲಗಿದ್ದ ಬಳಿ ಮಗ್ಗಲಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತ ಬನವಾಗಿ ಸಹಾ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದಾ ಈ ಬಿರುದನು ತೆಗೆದೆಕೊಂಡು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆಪತ್ತಿನಾರಭ್ಯ ಈ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನು ಲೌಕಿಕ ವ್ಯಾಪಾರದವ ಬಿಟ್ಟು ದೇವತಾಸೇವೆಯಲ್ಲೇ ಮನಸಿಟ್ಟು ತಿರುಗುತ್ತಾ ಕೇಳಿಕೊಂಡವರಿಗೆ ಮನಸಾಭೇಷ್ಟ ಕಾಮ್ಯಾರ್ಥಗಳ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು.[8]

15. ಮುದ್ದಾಪುರ ಗ್ರಾಮದ ಗವುಡಿಕೆ ನಿರ್ಣಯ. ಪಂಚುವರಶೆಟ್ಟಿ ಊರವಾಲೆ ಹನುವಯ್ಯ ಶಾಲಿವಾಹ ಇದ್ದಲ್ಲೆ ಈ ಮುದ್ದಾಪುರ ಗ್ರಾಮ ತರಿಕೆರೆ ದೊರೆಗಳ ಅವಾಂತ್ರ ಮೂಲಕ ಪಾಳು ಬಿದ್ದು, ಬೊಮ್ಮಂತ ರಾಜ ಎಂಬುವನು ಸ್ಥಳ ಬಿಡದೆ ರೊಪ್ಪ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಟುಂಬ ಇಟ್ಟು ಇದರಲ್ಲಿದ್ದ ಪಂಚಮರಶೆಟ್ಟಿ ಊರ ಭರಮ್ಯೆಯನು ದೊರೆಗಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿ ಮುದ್ದಾಪುರಗ್ರಾಮ ಅಬಾದು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಖಾಸಾದ ಕುದುರೆಗೆ ಹುರುಳಿ ದುಡಕೊಂಡು (ಡಿಕೆಯಿಂದ?) ಯಿ ಕರ್ತರು ಕೂಡಿ ಆ ಬಾದು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹನುಮಂತದೇವರ ಮದ್ದಕಟ್ಟೆ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಸಿಯಿದ್ದಲ್ಲೆ ಕಾಮಗಾತಿಯವರ ಸಂಸ್ಥಾನವಾದ ದೊರೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಲು(ಹಾಕುವಣಿ) ಚೌಕರಿ ಗೊತ್ತಾದ್ದರಿಂದಾ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬನುಮಯ್ಯ ಎಂಬಾತನೆ ಹೇಳಿದ್ದು ನಾನು ನಮ್ಮವರು ಬಂದು ಬಿಡುಯೆಂದು ಕೇಳುವವರಿಗೆ ಗ್ರಾಮದ ಗವುಡಿಗೆ ಕೆಲಸ ನೋಡಿಕೊಂಡಿದೆಂದು ವಹಿಸಿದ್ದ ಈತಗೆ ಹಾಲಿನ ಹನವಯೆಂದು ಹೆಸರು.[9]

ಜಮ್ಮಾಪುರದ ಪಟಡಿ ಗ್ರಾಮ, ಲಿಂಗದಹಳ್ಳಿ ಪಟಡಿ 1ಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮ 13, ಮಲ್ಲನಹೊಳೆ ಪಟಡಿ 1ಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮ 21, ಜಮ್ಮಾಪುರದ ವೇಂಡೆಗೆ ಸಲುವ ಪಟಡಿ 6ಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮವಾರು ವಿವರಾ. ಕಸಬೆ ಜಗಲೂರು ಪಟಡಿ 1ಕ್ಕೆ 19, ಉಪಗ್ರಾಮಗಳು ಉಂಬಳಿ ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿ 1 ಕಾಮಗೇತಿಹಳ್ಳಿ 1ರಂಗಾಪುರ ವಶಿಷ್ಠ ಗೋತ್ರದ ಅಂದನೂರು ಮುತ್ತಕದೂರು 5. ಹೊನ್ನಪ್ಪನ ಸ್ಥಳ. ಅಂತ್ಯ: ದೇವರಹಳ್ಳಿ 1 -12.[10]

3000 ಮಠದ ಓಲೆಗರಿ ಉಲ್ಲೇಖನದ ಸಮಿಕ್ಷೆ.

ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ 3000 ಮಠದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ ಸೂಚಿ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ[11] ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ 130ನೆ ಚಿತ್ರಶೇಖರನ ಕಥೆ ಓಲೆಗರಿ (ತಾಳಿಯೋಲೆ ಹಸ್ತಪತ್ರಿಕೆ) ಯಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸ ನಾಮ ಸಂವತ್ಸರದ ವೈಶಾಖ ಬಹುಳ 14 ಸ್ಥಿರವಾರದಲ್ಲೂ ಬಿಳಿಚೌಡ, ಸ್ಥಳದ ಶಾನುಭೋಗರಾದದ ಗಿರಿಯಪ್ಪನವರ ಮರ್‍ರಿಮಗನಾದ ಮಲ್ಲಣ್ಣನು ಬರದ ಚಿತ್ರಶೇಖರ ಸೋಮಶೇಖರನ ಕಥೆ ಶುಬಮಸ್ತು ಎಂದಿದೆ. ಆಯ್ಯಗಾರರ ನಿರ್ಣಯ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನು ಹೇಳಿ ಬರೆಸಿದ್ದು ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖದ್ದಲ್ಲಿ.....

ಪತ್ರ 5: (ಸಾಲು 35 ಪುಟ 248)[12]

1. ಈ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನು ಹೇಳಿ ಬರೆಸಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವದ ಸ್ಥಲ ನಮ್ಮ ಹೀರೇರು ಚಿತ್ರಹಳ್ಳಿ.

2. ಯಲ್ಲೂ ಇದ್ದರು ಮೇಲೆ ಬರದಿರುವ ಮೇರೆಗೆ 13 ಪಟ್ಟಡಿಗೆ ಸೇರಿದ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸರ ದೇಶಾಯಿ.

3. ತನದ ಸ್ವಾಸ್ತಿ ಗ್ರಾಮಾಂತ್ರಸ್ಥಳದ ಸ್ವಾಸ್ತಿ ಉಭಯ ಅನುಭವಿಸಿಕೊಂದು ರಾಯರ ದಿವ್ಸದಲ್ಲು.

4. ಚಿತ್ರಹಳ್ಳಿ ರಾಜ್ಯ ದೇಶಾಯಿತನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಯಿದ್ದ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹಿರೇರು ಗಿರಿಯ.

5. ಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಹುಲ್ಲೂರು ಕೆಂಚಪ್ಪಾಯೆಂಬಾತಗೆ ತಮ್ಮ ಮಗಳು ಕೊಟ್ಟು ಹುಲ್ಲೂರು.

6. ಪಟ್ಟಡಿಗೆ ಸೇರಿದ ಗ್ರಾಮ 7. ಈ ಗ್ರಾಮದ ಶಾನುಭಾಗತನದ ಸ್ವಸ್ತಿಯನ್ನು ಧಾರಾಪೂರ್ವಕ.

7. ವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರು ಪುಟ್ಟಪ್ಪ ಎಂಬಾತನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಮಗಳ ಕೊಟ್ಟು ಗೊಡಬನಹಾಳು ಪಟಡಿ ಗ್ರಾಮ.

ಪತ್ರ 6: (ಸಾಲು 1, ಪು 249)[13]

1. ಗ್ರಾಮ 12 ಈ ಶಾನುಭಾಗತನದ ಸ್ವಸ್ತಿಯನ್ನು ಧಾರಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರು.

2. ನಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನು ಅತ್ರೇನ ಗೋತ್ರದ ಗುಂಟನೂರ ನರಸಪ್ಪಯ್ಯಗೆ ಕಂಮಾಜಮಾ.

3. ಎಂಬ ಮಗಳ ಕೊಟ್ಟು ಗುಂಟನೂರು ಪಟ್ಟಡಿಗೆ ಸೇರಿದ ಐಂಭತ್ತು ಗ್ರಾಮವನ್ನು

4. ಗುಂಟನೂರು ಕಸಬಾ ಶ್ಯಾ.ಸ್ವಾಸ್ತಿಯನ್ನು ಸಹಾ ಧಾರಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರು.

5. ನಾನು ಕೊಟ್ಟದ್ದು ನಮ್ಮ ಗೋತ್ರದ ಕೇಸಾಪುರದ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನು ನಮ್ಮ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು.

6. ಬಹಳ ದಿವಸದಿಂದಾಯಿರ್‍ತ ಇರುವಲ್ಲಿ ಕೇಸಾಪುರದ ಪಟ್ಟಡಿ ಗ್ರಾಮವನ್ನು

7. ಧಾರಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟುಯಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ಪೊರ್‍ತು ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಗಿರಿ

8. ಯಪ್ಪನವರು ಹದಿಮೂರು ಪಟ್ಟನಾಡ ಶಾನುಭೋಗತನ ಸ್ವಸ್ತಿಯೆಂದು ಪಟ್ಟಡಿ.

9. ಸ್ಥಳದ ಶಾನುಭೋಗತನದ ಸ್ವಸ್ತಿ ಉಳಿದರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಡಶ್ಯಾನುಭಾಗತನದ

10. ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವರು ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥರಾದರು.

11. ನಾನು ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗ ದಳವಾಯಿ ಮುದ್ದಂಣ್ಣನ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಪಾಲಕರು

12. ಯಿಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಬುದ್ದಿ ಆದೆವು. ದಳವಾಯಿಗಳು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬೇಸರ ಮಾಡಿ.

13. ಪಟ್ಟಡಿ ಕೆಲಸಗಳು ಕಂಡವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಅತಂತ್ರವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಭರ

14. ಮಪ್ಪನಾಯ್ಕರಿಗೆ ಪಟ್ಟವಾದ್ರಿಂದ ಗುಂಟನೂರು ಮಲ್ಲಪ್ಪನವರಿಗೆ ಪ್ರಧಾನಿ

15. ತನವಾದ್ದರಿಂದ ಈತನು ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ದೌತ್ರನಾದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ[14]

16. ಹೆಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟು ಇರುವುದರಿಂದ ಈಚೆಗೆ ಸ್ವಾಸ್ತಿ ಅಗ್ರಹಾರ ಮಾಡಲಾಗಿ

17. ನನ್ನ ಕಡಿಗೆ ನೇಮಕ ಮಾಡ್ಸಿವುದ್ದಾರ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಮಲ್ಲಪ್ಪಯ್ಯನರ

18. ಸಪ್ಪಗೆ ಸಹಾ ನಮ್ಮ ಹಿರೇರು ಗುಂಟನೂರಲ್ಲು ಅರ್ಧ ಶಾನಭವಿಕೆ

19. ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಈಗ ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಸ್ತಿ ಅಗ್ರಹಾರ ಆಯವರ್ತನೆ ದುರ್ಗದ

20. ಕಸಬಿಗೆ ಸೇರಿದ ಗ್ರಾಮಗಳು ಮುಂತಾಗಿ ಅರ್ಧಪಾಲು ಮಾಡಿ ಕಾಗದ ಬರ್‍ಸಿ

21. ಕೊಟ್ಟು ಯೇಕಗೃಹಕೃತ್ಯದಿಂದ ಅನುಭವಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದೆವು. ಮಲ್ಲಪ್ಪ

22. ಯ್ಯನು ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥನಾದ ಮೇಲೆ ಮುಂದೆ ಹೇಗೆ ಬಂದೀತೋ ಯೆಂದು

23. ಆದ ಮನೆಗೆ ವಪ್ಪಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಮಲ್ಲಪ್ಪ ನರಸಪ್ಪಯ್ಯನ ಪಾಲಿಗೆ ರೊಟ್ಟಿಹಳ್ಳಿ, ಕುಟುಂಬದಹಳ್ಳಿ,

24. ಹಳಿಯೂರು ಈ ಮೂರು ಗ್ರಾಮ ಹೊರತಾಗಿ ಅರಮನೆಗೆ ವಪ್ಪಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ

25. ಸರ್ವರ ಮುಂದೆ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನು ಬರಸಿದ್ದು, ತಮ್ಮ ಅಳಿಯ ನಿಂಗಪ್ಪ ನಮಗೆ

26. ದೌತ್ರನಾದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಸಾಗಿ ಮುಂಜಿ ಮಾಡಿ ಮಗಳ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿದ್ದ

27. ರಿಂದಲೂ ಈ ಲಿಂಗಪ್ಪ ತಮ್ಮ ಅಣ್ಣಗಳ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದು ನಮ್ಮನ್ನೇ ಹೊಂದಿಕೊಂಡ ನಮ್ಮ ಮನೆ

28. ತನದ ಹೆಸರು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರು ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದಾ ತನ್ನ ಕಡಿಯ ಮನೆಗೆ ನಮಗೆ

29. ಸಾಕು ಕೊಟ್ಟು ಹೆಸರು ಹೇಳುವುದರಿಂದಾಯಿ ಈ ಲಿಂಗಪ್ಪಗೆ ನಮ್ಮ

30. ಮನೆವಳಗೆ ಇದ್ದ ಬದುಕು ನಮ್ಮ ಸ್ವಸ್ತಿ ನಮ್ಮ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಹೊಲ ಮನೆ ಅಗ್ರಹಾರ ಮುಂತಾಗಿ ಯರಡು,

31. ಪಾಲಿನ ಮೇರೆ ಈ ಲಿಂಗಪ್ಪನ ಸಂತಾನವು ನಮ್ಮ ಸಾಕು ಮಗನ ಸಂತಾನವು ಅನುಭವಿ

32. ಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು ಯಂದು ಸರ್ವರ ಮುಂದೆ ಬರೆದ ಕಾಗದ ನಕಲು.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಉಲ್ಲೇಖದಲ್ಲಿ ಕಂಡಂತೆ ಚಿತ್ರಶೇಖರನ ಕಥೆ ಓಲೆಗರಿ ಹಸ್ತಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಜೇಡ ಗಿರಿಯಪ್ಪನ ಮರಿ ಮಗ ಮಲ್ಲಣ್ಣನೇ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕೃತಿಯ ಮುಲ ಕೃತಿಕಾರ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳ ಬಹುದು. ಈ ಲೇಖನ ತಯಾರು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ನೆರವು, ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿದ ಪೂಜ್ಯ ತಂದೆ ಶ್ರೀ ಗುಂಡಾಜೋಸರವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞನಿದ್ದೇನೆ.

ಅನುಬಂಧ

ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಖಲೆಯ ಕಾಲಮಾನ ತಖ್ತೆ

	ಕಾಲಂ ನಂ	ಶಾ.ಶ. ಕ್ರಿ.ಶ.	ನಾಯಕರ ಕಾಲ ವಿ.ವಿ
14.	1516ನೇ ಜಯ ಸಂವತ್ಸರ	1594	ತಿಮ್ಮಣ್ಣನಾಯಕ, ಓಬಣ್ಣನಾಯಕ ಪ್ರಧಾನ ಅಪ್ಪರಸಯ್ಯನವರ ಮಗಳು ಕೆಂಚವ್ವನ ವಿವಾಹವಾದುದು.
7.	ಶಾ.ಶ.1627ನೇ ಬಹುಧಾನ್ಯ ಸಂ. ದ ಚೈತ್ರ ಮಾಸ.	1705	ದಳವಾಯಿ ಭರಮಪ್ಪನಾಯಕನ ಕಾಲ, ಏಕನಾತಮ್ಮನ ಗುಡಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಹಾಗೂ ರಥೋತ್ಸವ ಮಾಡಿಸಿದ್ದು
8.(ಎ)	ಶಾ.ಶ. 1655ನೇ ಪ್ರಮಾಧೀತ ಸಂ. ಮಾಗ. ಬ. ೧೦	1733	ಕಸ್ತೂರಿ ರಂಗಪ್ಪನಾಯಕನ ಕಾಲ.
10.	ಶಾ:ಶ: 1680ನೇ ಕಾಳಯುಕ್ತಿ ಸಂ. ಕಾರ್ತೀಕ ಶುದ್ಧ॥	1758	ಮದಕರಿ ನಾಯಕನ ಕಾಲ
13(ಬಿ)	ಶಾ.ಶ. 1678ನೇ ಧಾತು ಸಂವತ್ಸರ	1756	(ಅದೇ) ಮದಕರಿನಾಯಕರು ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಪ್ಪನ ವಾಸಕ್ಕೆ ಕಣುಕುಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಮಠಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದು.
13(ಸಿ)	ಶಾ.ಶ. 1684ನೇ ಚಿತ್ರ ಭಾನು ಸಂ	1762	ನಿಡಗಲ್ಲು ದೊರೆ ಮುಮ್ಮಡಿ ವೀರ ತಿಮ್ಮಣ್ಣನಾಯಕರು ಬೊಮ್ಮಕುಂಟೆ ಗ್ರಾಮ ಅಗ್ರಹಾರಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ನಿರೂಪ.

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

1. Dr. H.D.Deshpande, Chetradurga State, unpublished Thesis, Poona University.
2. 30 ದೇವತಾ ಸ್ಥಳಗಳು, 18 ವೃತ್ತಿ ನಾಮಗಳು, 155 ವ್ಯಕ್ತಿ ನಾಮಗಳು, 885 ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು ಹೆಸರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.
3. ಆಯಗಾರರ ನಿರ್ಣಯ ಪು. 246
4. ಅದೇ ಪು. 247-48
5. ಅದೇ ಪು. 249
5. ಅದೇ ಪು. 250
6. ಅದೇ ಪು. 251, 2, 3,
7. ಅದೇ ಪು. 254, 5
8. ಅದೇ ಪು. 255
9. ಅದೇ ಪು. 255
10. ಅದೇ ಪು. 256
11. ಕೆಳದಿ ಗುಂಡಜೋಯಿಸ್ (ಸಂ) ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ಮೂರು ಸಾವಿರ ಮಠದ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಸೂಚಿ ೧೯೮೯, ಪು.120
12. ಆಯಗಾರ ನಿರ್ಣಯ ಪು. 248 ಸಾಲು 35
13. ಅದೇ ಪುಟ 249 ಸಾಲು 1
14. ದೌಹಿತ್ರ = ಮಗಳಮಗ